

DE TRIBUNE

Redactie-adres:

D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3.
Amsterdam.

SOC. DEM. ORGAAN

Administratie-adres:

Gysbrecht van Aemstelstraat 32
Amsterdam.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij (S. D. P.).
VERSCHIJNT WOENSDAGS EN ZATERDAGS.

REDACTIE: J. C. CETON, H. GORTER.
W. v. RAVESTEIJN en D. J. WIJNKOOP.

Abonnement bij vooruitbetaling fr. p. p. 60 cent per 3 mnd.
Weekabonnement 5 ct. voor de 2 nrs. - Losse nrs. 3 ct.
ADVERTENTIËN 10 CENT PER REGEL.

Attentie s.v.p.!

Het adres van de Redactie is tot nader aankondiging: D. J. Wijnkoop, Groot-Weezenland 30, Zwolle.
De volgende week verschijnt wederom slechts één nummer: in 4 bladzijden, en wel Donderdagmorgen. Dit vervangt dus het Woensdag- en Zaterdag-nummer.

Aan de socialistische vrouwen aller landen.

Deze oproep zou eerst in de *Gleichheit* in het tijdschrift van onze Duitse partijgenooten verschijnen. Maar dit nummer werd wegens deze oproep door de Duitse militaire overheid in beslag genomen. Partijgenooten, Zusters! Van week tot week neemt zoowel in de oorlogvoerende als in de neutrale landen, het aantal vrouwenstemmen toe, die protest aanheffen tegen de vreeselijke volkerenworsteling, voortgesproten uit den drang naar wereldmacht en wereldheerschappij der kapitalistische staten. Sedert zeker vijf maanden duurt nu reeds de oorlog tusschen den Duitsch-Oostenrijkschen tweebond en den Fransch-Engelsch-Russischen driebond, en steeds nieuwe volken, steeds meer deelen der aarde worden in zijn bloedigen maalstroom meegesleurd.

De oorlog heeft de beste fysieke, geestelijke en zedelijke krachten der volken in zijn dienst genomen, de rijkdommen der samenleving, de volmaaktste organisatie van het samenwerken tot één doel, de meest waardevolle producten der wetenschap en de wonderwerken der techniek. Hij stapelt hoopen ruïnen en bergen dooden en verminkten op, zooals de geschiedenis ze vóórdien nog niet heeft aanschouwd. Hij treedt de welvaart en het geluk van miljoenen onder den voet, vernietigt volkenrechterlijke verdragen, filosofeert met het zwaard over achtenswaardig geworden voorstellingen en inrichtingen en gelast den volken te aanbidden, wat zij gisteren verbrandden, en te verbranden, wat zij tot nog toe aanbaden. Hij bezoedelt alle idealen, die zich de ongetelde geslachten van alle naties en rassen onder smarten en vreugde der menschheid op hun ontwikkelingsgang van de dierlijke natuur naar het rijk van ware, menschelijke vrijheid hebben gevormd. Hoe is het met de geboden van den god der christenen: „Gij zult niet dooden” en „heb uwe vijanden lief?” Hoe met de burgerlijke zin een zeden, die door de grootste en edelste geesten aller moderne kultuurnaties op het schild gedragen worden? Hoe met de internationale, de socialistische broederlijkheid van de proletariërs van alle landen, waarvan wij trotsch droomden en praatten?

Hoe langer deze oorlog duurt, hoe meer verbleeken en verslijten de halfslachtige redeneeringen en gedachtegangen, die het kapitalistisch wezen van de oorlog voor de oogen der volken moest verhullen voor de oogen der volken.

De maskers vallen, de schoon bekrante omhulsels, die zoo velen bedrogen hebben. In zijn naakte leelijkheid, als kapitalistische veroverings- en wereldmachtskrijg, staat de oorlog daar.

Socialistische vrouwen van alle landen. Wij dragen geen deel der verantwoordelijkheid voor den ramp, die den volken heeft overvallen als een verscheurend dier. Wij zijn daaraan niet medeplichtig. Dit echter niet alleen in de wel is waar juiste, maar toch wat goedkope en formeel zinn, dat ons vrouwen zoo goed het kiesrecht als de mogelijkheid tot onmid-

delijke politieke medezeggenschap over oorlog en vrede ontbreekt. Neen, ten aanzien van de platgetrapte landerijen, de afgebrande steden en dorpen, de uiteengereten menschen, durven wij iedere verantwoordelijkheid voor den oorlog op grond van dat hogere recht van ons af te werpen, omdat wij, socialistische vrouwen aan ons historisch inzicht, aan onze socialistische overtuigingen getrouw met alle kracht voor 't bewaren van den vrede gewerkt hebben. Er is toch niemand onder ons, welkook haar vaderland is, die niet gedurende jaren bewust en vroolijk het beste heeft gegeven, om de opkomende wereldoorlog af te weren; die niet bereid geweest zou zijn koen en opofferend tot haar laatste adem aan het behoud van den vrede te werken.

Ons, socialistische vrouwen, is de wereldvrede, als vrucht en onderpand van de internationale broederlijkheid der proletariërs van alle landen, steeds bijzonder heilig geweest: die broederlijkheid, die alléén de poort tot de socialistische toekomst kan openen. En daar dat zoo is, staat ook de wereldoorlog met zijne verschrikkingen niet scheidend tusschen ons, internationale socialistische vrouwen. Niet in de war gebracht door het geraas van den oorlog, noch door schetterende redevoeringen of door de kritieklooze stemming van de massa's blijven wij in alle landen ongedeerd de draagsters van de socialistische gedachte. Van overal reiken wij, over bloedstromen en puinhoopen heen elkaar de hand, eensgezind in het oude bewustzijn en den onwrikbaren wil: Voort naar het Socialisme!

Ons laatste groot, gemeenschappelijk werk, de Conferentie in Weenen zou in het teeken van den vrede staan. De ijzeren vuist van den wereldoorlog heeft dat verijdeld. Nu moet die wil tot vrede ons de eerste groote gemeenschappelijke taak dicteeren. *Wij socialistische vrouwen moeten in alle landen de vrouwen oproepen en verzamelen, opdat zij zich met kracht verzetten tegen de verdere krankzinnige volkerenworsteling.* Met miljoenen stemmen, onweerstaanbaar moet onze kreet klinken: Genoeg van het moorden, genoeg van de verwoesting! een worsteling tot uitputting, tot doodbloeden der volken. Vrede, duurzame vrede! Daarom geen aanranden der onafhankelijkheid en waardigheid van welke natie ook. *Geen annexaties, voor géén land vernederende vredesvoorwaarden, die geen waarborg zouden zijn voor de veiligheid van de naburige landen, doch een aansporing zouden worden tot algemeene bewapening, en tot nieuwe gruwelijke wereldgebeurtenissen. Plaats voor den vrede-arbeid! De haan vrij voor de verbroedering der volken en hun samenwerking tot de bloei der internationale kultuur!*

Wel hebben wij vrouwen van schier alle landen slechts weinig politieke rechten, doch niet zonder sociale macht zijn wij.

Laat ons ieder vonkje van deze macht, waar het geldt ons woord en ons werken in de kringen der onzen en onzen invloed in het openbaar die dezen oorlogstijd heeft doen toenemen, ten nutte maken voor den vrede. Laat ons alle middelen van woord en schrift gebruiken, de daden en het samenwerken der velen die ons in de verschillende landen ten dienste staan. Ons kan daarbij het gevoel van de chauvinistische strooming niet in de war brengen of afschrikken, een strooming waardoor beroeps-patriotten, heerschzuchtige veroveringspolitici en gewetenlooze demagogogen zich laten drijven.

Juist omdat deze strooming bestaat spreken wij luid van de Kultuurvoortbrengseien waartoe alle naties hebben bijgedragen, spreken wij van de noodzakelijkheid van eene groote internationale gemeenschap der volken; ontplooiën wij met trots de banier van de socialistische vredeswischen, de banier van het Socialisme zelve.

In alle landen zal gebrek aan inzicht en eigenbelang ons vaderlandsloozen smaden, en vervolgen. Het zij zoo! *Wij weten, dat wij met ons vredewerk ons geboorteland meer bevoordeelen dan door beschimping en vernedering van vreemde naties en door oorlogsdrijfverij.*

Als de mannen dooden, dan ligt het aan ons, vrouwen, voor het behoud van het leven te strijden. Als de mannen zwijgen, dan is het onze plicht, om, beziel door onze idealen, onze stemmen te verheffen. Partijgenooten, Zusters, komt de beloften na, die uwe vertegenwoordigster op het gedenkwaardige vredescongres te Bazel aan de socialistische internationale gegeven heeft: „Wij socialistische vrouwen zullen in den strijd tot de voorwaarts dringenden en aanstormenden behooren!”

De Oorlog.

„Het oorlogslot is afwisselend en het einde van „den oorlog ligt in een zoo twijfelachtig en ver „verschiet, dat de grootst mogelijke koelbloedigheid „en standvastigheid tegenover alles, wat ons van de „oorlogstooneelen gemeld wordt, noodig zijn.”

Zoo schreef de *Bremer* een paar weken geleden naar aanleiding van het bericht, dat drie — het bleken er weldra vier — van de vijf laatste kruisers, die Duitschland nog in de wereldzeeën had, en die er het kaperbedrijf uitoefenden, door een Engelsch smaldeel vernietigd waren, nadat ze door Japansche en Australische krachten van den Stillen naar den Atlantischen Oceaan waren gejaagd.

Aan die woorden worden wij weer in sterke mate herinnerd, nu wij, een week na de belangrijke overwinning der Serviërs op de troepen der Donau-Monarchie, waarover wij de vorige maal schreven, van de nieuwe groote overwinning der Duitsch-Oostenrijksche legers in Polen en Galicië gewag moeten maken.

Na weken heftige worsteling is daar op de Poolse slagvelden inderdaad een nieuwe gewichtige beslissing gevallen. Het communiqué van den Duitschen generaal staf deelde die beslissing mee met de woorden: „Het door de Russen aangekondigde offensief tegen Silezië en Posen is volkomen in elkaar gestort. De vijandelijke legers zijn in geheel Polen na hardnekkige, verbitterde frontale gevechten tot den terugtocht gedwongen. De vijand wordt overal vervolgd.” Het slot van het communiqué luidde: „De vruchten dezer beslissing zijn op 't oogenblik nog niet te overzien.”

Indien er één ding in dezen oorlog tot nu toe is gebleken, dan is het dit: De officiële communiqués liegen niet. Zij houden de waarheid in. Met één mits slechts. Men moet ze kunnen lezen. Dit geldt voor deze summere, epische zinnestjes, waarin het lot van miljoenen en honderdduizenden, waarin de ontwikkeling der wereldgeschiedenis voor tientallen jaren in enkele korte regels wordt samengevat, en enged als voor Assyrische opschriften in spijkerschrift, Egyptische hiërogliefen of runen uit Oud-

Voorschen tijd. Deze dorre zinnen leeren de burgerij, die op weg was in woorden te verzuipen, voor wie het Woord, oudtijds een goddelijke macht, bezig was alle betekenis te verliezen — en de reformisten deden hieraan druk mee — weer het zware gewicht van enkele zinsneden te doorgronden. De communiqués der Generale Staven zijn op 't oogenblik, wat woorden der Heilige Schrift voor onze voorouders waren. Men moet ze woord voor woord bestudeeren.

Waar dit zoo is, is het niet te verwonderen, dat de menigte in de oorlogvoerende landen, evenzeer aan woordenstroomden zonder betekenis gewend, dit niet vermag. Zij leest in de communiqués hetgeen zij er in wil lezen. En zoo is het natuurlijk, dat bv. het jongste communiqué van den Duitschen Generalen Staf, gevolgd door een veel minder waardevol Oostenrijksch, de menigte in Berlijn en in Duitschland in 't algemeen tot een uitbarsting van vreugde gebracht heeft, zooals die sinds weken, ja maanden niet meer had plaats gevonden. In de straten van de Duitse hoofdstad heerschte na dit communiqué, zoo melden de bladen en de correspondenten, dezelfde blijdschap, ja opgewondenheid en verbroedering als na de eerste groote overwinningsberichten in Frankrijk; de vlaggen werden opnieuw alom uitgestoken. De gedempte stemming, die nu reeds maanden lang op Berlijn en heel Duitschland drukte, was geweken. „Zoo was 't indruk,“ schrijft de correspondent der *N. R. Ct.*, „dien het zoo voorzichtig gestelde bericht uit het hoofdkwartier in Berlijn maakte.“

Voor ons, niet door den oorlogsdemon bezeten, valt de nadruk van het zooveel genoemde communiqué op het laatste zinnetje: „De vruchten dezer beslissing zijn op 't oogenblik nog niet te overzien.“ Het is zeker, dat de Russische legers teruggedrongen zijn, en den aanval op Silezië niet hebben kunnen doorzetten. De vruchten der Duitse overwinning echter zijn nog niet te overzien. En op de vruchten komt het aan. Terecht waarschuwt ook de *Bremer* tegen de ook door bijna alle groote burgerlijke organen in Duitschland getrokken optimistische conclusie, dat het offensief der Russen in Polen door dezen terugtocht *voorgoed* zou zijn gebroken. Op de resultaten, de blijvende resultaten van de vervolging door de Duitschers komt het aan. Blijven die beneden de verwachting, dan is er geen reden om er aan te twifelen, of de Russen zullen opnieuw ook in Polen trachten tot den aanval over te gaan. Zij verkeren en verkeerden daartoe steeds in een ongunstige positie, in zooverre als hun strategisch spoorwegnet, dat dezen aanval eerst mogelijk moest maken, niet voltooid was, toen de oorlog begon. Eerst sinds eenige jaren was de Russische generale staf weer aan 't werk tot voorbereiding van dit offensief. Nog in den eerste jaren na de Russische Revolutie was alles in Polen uit een militair oogpunt slechts ingericht op een defensief, waarbij de Weichsel en de op de Weichsel nitkomende vestingliniën den eersten aanval der Duitse legers zou moeten hebben, terwijl de eigenlijke, echte verdedigingslinie van Rusland zelf nog veel meer „achterwaarts,“ het onmetelijke Rijk in, gedacht en ingericht was. Deze wereldoorlog heeft de Russen gedwongen in een terrein op te marcheeren, waar de voorbereidsele voor hun opmarsch niet aanwezig waren, terwijl daarentegen de Duitschers, door hun dicht en uitmuntend ingericht sporennet in staat waren om voortdurend met hun legers langs de geheele grens, van Krakau tot Thorn en van Thorn tot Oost-Pruisen te manoeuvreeren, zooals zij wilden.

Toch is het mogelijk uit den Russischen terugtocht reeds één zekere conclusie te trekken: de duur van den oorlog wordt er voor onbepaalden tijd door verlengd. Wel zijn er ook nu weer invloedrijke stemmen opgegaan in Duitschland om thans te trachten met Rusland een afzonderlijke vrede te sluiten. Zoo de bekende imperialistische schrijver en propagandist Rohrbach in het tijdschrift *Das grössere Deutschland*. Een meening trouwens, waar andere bekende imperialistische persoonlijkheden en bladen als Graf v. Reventlow en het *Berliner Tageblatt*, — in hun gezelschap ook de *Vorwärts* om andere redenen — tegenop zijn gekomen. Inderdaad zoo o.i. het afsluiten van een dergelijken vrede, indien die mogelijk was, op dit oogenblik een meesterstuk zijn van de Duitse diplomatie, juist uit een imperialistisch oogpunt. Maar ten eerste weten wij niet, of Dr. Rohrbach werkelijk de meening van de invloedrijke kringen weergeeft — dat zijn op 't moment meer dan ooit Wilhelm en de bekrompen nieuwe chef v. d. Generalen staf v. Falkenhayn. Ten tweede is het hoogst twijfelachtig, of Rusland geneigd is, nu reeds, een vrede te sluiten — en of het, indien

het wilde, dit zou kunnen, zou mogen — die de Donau-Monarchie niet zoodanig beknotten zou, dat Duitschland daar weer geen, genoeg mee zou kunnen nemen.

Alle speculaties, zooals wij die ook weer in de *Bremer* in het zesde nummer waarin gewaarschuwd wordt tegen overschatting van de Duitse overwinning, aantreffen; speculaties omtrent den inwendigen toestand van Rusland, die het zouden dringen om een afzonderlijken vrede te sluiten, ook tegen den wil van zijn financieele meesters, Engeland en Frankrijk, lijken ons volkomen zonder grond. Er wordt in de Duitse burgerlijke en de imperialistische arbeiderspers veel verteld over den ontzaglijken noodtoestand in Rusland. De Duitse bladen weten te vermelden, dat er 30 miljoen menschen honger lijden. Doch in de eerste plaats geldt dit, dat een groot aantal der Russische boerenbevolking voortdurend hongee lijdt, ook in vrede. Maar bovendien is het veel waarschijnlijker, dat het ophouden van den Russischen export van levensmiddelen in vrij groote deelen van het Rijk een daling van de levensmiddelenprijzen veroorzaakt heeft en dus tegenover den nood, dien groote groepen ook in Rusland tengevolge van den oorlog lijden, — een nood, die *relatief* wel niet grooter zal zijn dan in Duitschland en Frankrijk bv. — een verlichting der levensomstandigheden voor andere miljoenen staat. Bovendien, weet men, is deze oorlog in Rusland onder alle bezittende klassen en een belangrijk deel der volksmassa's populair, in sterke tegenstelling tot den oorlog van 1904-05. Trouwens ook de *Bremer* beoordeelt de kansen op revolutionaire bewegingen in Rusland — zoolang de Russische legers niet verslagen zijn — ondanks de prachtige houding van de meerderheid der sociaaldemocratie — bewegingen, die invloed op 't Tsarisme zouden kunnen uitoefenen, uiterst gering.

Zoo blijft 't er bij, dat de nieuwe Duitse overwinning in Polen in wijderen zin niet beslissend, maar rekkend zal kunnen werken.

Wij wilden ten slotte dezen keer als een belangrijk feit nog wijzen op de bijeenkomst der drie Scandinavische koningen te Malmö. Al weten wij niet, wat daar beslist is, zooveel is toch zeker, dat de bijeenkomst een aanwijzing is voor den invloed, dien de Wereldoorlog ook op de kleinere, zelfs niet direct bij het Imperialisme betrokken landen uitoefent. De invloed, dat zij nu reeds beginnen zich militair sterker te maken.

v. R.

Volkswapening en Demobilisatie.

In de discussie over Volkswapening ontvingen we reeds eenige tijd geleden de tonderstaande ingezonden, waarvoor we eerst thans plaats vinden:

Wel alle pgn., en zeker ook Vulgus, zullen het met G. D. J. eens zijn, dat wij niet op opportuïteitsgronden enkel, maar voor alles om principiële redenen niet helpen de eene hel tegen de andere te verdedigen, al gelieven de hellemeesters beiderzijds ook, hun bezit ons geliefde vaderland te noemen. In het klein zal ook elk vakverenigingsarbeider toegeven: wie denkt er aan, voor zijn werkgever te gaan strijden tegen diens concurrent! Maar in 't groot, waar het de concurrentiestrijd van hele kapitalistische natien geldt, laten de arbeiders zich doodslaan en economies doodbloeden voor dezelfde klasse, die men in 't kleine toch bestrijdt.

Onze „plicht“ is dus niet dat, maar het tegengestelde: niet strijd voor, maar tegen de nationale bourgeoisie, andere plicht als deze, onze klasseplicht; laten we hierbij niet gelden. Maar ook de bourgeoisie doet dat niet. J. kan dus niet, absoluut beweren, dat het haar „plicht“ is om de Ned. neutraliteit te handhaven. Immers, als het in haar belang is, die op te geven, dan is 't haar klasseplicht dit te doen, en dat zal ze. Wp. wees al op 't stuk van Colijn, waarmee ook Bos het eens was, waarin aan de mogelijkheid werd herinnerd, dat het noodzakelijk werd voor de imperialistische belangen der Nederl. bourgeoisie, ook een woordje te gaan meepraten, b.v. op het einde, als er buiten hun om, een vrede zou worden gesloten, die voor die belangen nadelig was.

Maar een andere mogelijkheid ligt dichterbij: als een der strijdende partijen het nodig vindt, Nederland binnen te rukken, zal de Ned. bourgeoisering zich bij de andere partij voegen. Is dat soms een plicht, die wij van hun moeten eisen? Ze willen het proletariaat laten bloeden voor hun zaak. Ja, sterker nog. Als G. D. J. gelijk heeft, dat het Ned. leger een faktor mee is, die de strijdenden buiten de grenzen houdt, dan is Ned. nu al in de oorlog verwickeld, al wordt er nog niet gevochten. Dan

verdedigen de proletariërs nu al de „Nederlandsche vrijheid“!

Voor de bourgeoisie is, onder deze omstandigheden, deze „oorlogstoestand“ natuurlijk een onderdeel. Door de mobilisatie hebben ze een groot deel van de flinkste arbeiders afgehaald van de klasstrijd (daarbij ook massa's die hun anders als werklozen het lastig had kunnen maken), en gedwongen voor hun belangen in de bres te springen, ze daartoe ook geestelijk meer onder de duim kunnen brengen met hun kadaverdiscipline en hun „soldatenkracht“. Maar het proletariaat, dat er meer onder de mag der heersers door raakt, heeft er de ontzettende nadelen van, en onze partij, de voorstrijders van het proletariaat, wij hebben ten scherpste stellingnemen tegen de dusdanige „handhaving der neutraliteit“ op onze kosten. Want hier blijkt reeds leugen van dit woord „neutraliteit“. Zo is Nederland niet neutraal, het strijdt reeds (al is het slagveld ook op 't oogenblik elders), nl. voor het welzijn der Ned. regering en zijn bourgeoisie. En tot welk ellende deze nu nog latente strijd ten slotte kan voeren, dat heeft België bewezen, dat de oorlog ook is begonnen ter „handhaving zijner neutraliteit“ — en daarop half verwoest is, zijn landskinderen duizenden zag slachten, nu onder militair bestuur zucht, en dan: dat de hele oorlog voerde en blijvoeren, eenvoudig als *bondgenoot van Frankrijk, Engeland en Rusland*, geenszins als een neutrale staat die er bij ongeluk is ingesleept. Ja, we kunnen ten slotte zeggen: dat haast alle oorlogvoerende landen beweerden, alleen hun neutraliteit, dat wou feitelijk zeggen niet hun onafhankelijkheid, hun onafhankelijkheid van andere landen, te moeten verdedigen, een onafhankelijkheid, die toch slechts het kapitaal ten goede komt.

Waar we tegen de oorlog zijn, moeten we dus ook zijn tegen een dergelijke „handhaving der neutraliteit“, die slechts een verdediging is van het bourgeois-voorrecht van uitbuiting binnen een bepaald gebied, een „vredesbeweging“ die een begin stadium van oorlog is. Zeker, wij eisen neutraliteit, maar het is een andere, het is de echte neutraliteit, de onze, de neutraliteit van het proletariaat. Het proletariaat kan het weinig schelen op zich zelf, een land Frans of Hollands of Duits is: in alle gevallen heeft het een internationale klassenstrijd te voeren. Het proletariaat dus alleen is niet, dat in deze oorlog neutraal is, het tenminste, volgens zijn belangen, moest zijn. Werkelijke neutraliteit was hier niet meedoen aan oorlog of landsverdediging, dit alles zo fel mogelijk bestrijden, zoals onze partij dat dan ook deed.

Dus in ons geval bestrijden van de mobilisatie. Zo goed als we in gewone tijden tegen oorlogsbegrotingen protesteren, protesteren we nu tegen de mobilisatie, dat begin van oorlog. Wij willen neutraal zijn *onder alle omstandigheden*, en stellen dus tegen de roep: „Nederland weerbaar“, in deze tijden meer dan ooit wat betreft de „buitenlandse vijand“ de eis: „Nederland ontwapend“, de eis van demobilisatie. Deze eis hebben wij m.i. te stellen, willen we niet mede-verantwoordelijk zijn voor de knechting door het soldatenpak nu, en voor het dreigende gevaar, dat Nederland een tweede België wordt, zo het misschien van een andere kant.

Druist dat niet in tegen ons programpunt „Volksleger“. Integendeel, het is er eerder mee identiek. Ons ideaal op dat punt is geenszins een gewapend volk, dat gereed staat op de wenk der bourgeois-regering de kapitalistische belangen te verdedigen. Wij willen immers juist het leger, aan de macht der heersers ontrukken, volksleger betekent: leger in dienst van het volk, volk en leger een, zoodat ook het volk de beslissing heeft over oorlog of vrede. Zeker kan het die macht verkeerd gebruiken, evengoed als bv. het A. K., en voor de belangen van zijn vijanden, de bourgeoisie, oorlog gaan voeren. Maar wij leren ze juist het goede gebruik, en dat zou zijn: niet vechten voor het kapitaal, dus in dit geval: thuisblijven, ontwapenen, zolang we nog geen proletarische bodem te verdedigen hebben. G. D. J. „vindt het beter dat er hier geen oorlog komt,“ ik ook, en daarom roep ik: ontwapening.

Maar ligt niet hierin juist de tegenspraak? In gewone tijden eisen we geen ontwapening, daar we daarmee prakties de opheffing van den Staat zouden eisen, en we dat niet als eis kunnen stellen aan die Staat. We eisen daarom om te beginnen, als strijdmiddel dus, verdemokratisering van de Staat en zijn machtsmiddelen, dus ook van het leger.

Maar zo wordt het tot een wapen in onze hand, dat ten slotte dien Staat zelf kan helpen overwinnen. Van een volksleger zouden we dus eisen, dat het zich ontwapende als het kapitaal het ten strijde

riep. Maar dat zou meteen betekenen: strijd tegen dat kapitaal, en als het gelukte: onze overwinning van dat kapitalisme en daarna verdediging van onze belangen.

In dit geval hier hebben we dus beide te verbinden. Zoals we van de staat niet kunnen eisen: afschaffing van de klassestaat, daar dit moet gebeuren door hen die daar belang bij hebben, d.w.z. het proletariaat, en we dus eisen: democratie, o.a. A. K. etc., om zo de beslissing aan het proletariaat te brengen: maar op een ogenblik dat het er werkelijk om spant, dat bv. de bourgeoisie door terugneming van eens verworven rechten het hele proletariaat in opstand brengt, dat dan, ook al is er nog geen democratie, toch de leuze is; weg met de klasseregering, — zo hebben we nu, hoewel er geen volksleger is, dat wij konden toeroepen: strijdt alleen voor u zelve, en niet voor uw vijanden, nu op dit ogenblik, waar de staat gebruik gaat maken van dit grote machtsmiddel, dat hij nog in handen heeft, onze eis, of liever onze strijdroep tegen die staat: weg met de dwang, het proletariaat opgelegd, voor u te strijden! Ontwapening, dadelik.

Zoals wij bij een grote staking, waarbij de bourgeoisie staat het leger tegen de stakers opriep, terugroeping der soldaten zouden eisen, hoewel we weten, dat de staat daartoe slechts zal overgaan, als wij hem ertoe kunnen dwingen: waar we ook weten, dat zulk een algemene revolutionaire eis op dat ogenblik de arbeiders kan verenigen en hun dus de nodige kracht tot die dwang schenken: zo hebben we ook hier, waar het leger, d.w.z. wij zelf, opgeroepen wordt om tegen het buitenlandsche proletariaat te strijden, m.i. deze strijdroep nodig om tot verzameling te komen en een grote stormloop mogelijk te maken. De samenw. arb. organisaties, die de regering willen dwingen, de economische ellende die hier nu al van de oorlog het gevolg is, weg te nemen, en die in Amsterdam ook al te samen tegen oorlog en mobilisatie hebben geprotesteerd, zullen er dan ook m.i. toe moeten komen, van dit protesteren tot een actief optreden op dit punt over te gaan. Hun eerste eis zal worden: demobilisatie. Want zo treden ze actief op tegen de oorlog, en krijgen dus de grootste mogelijke massa achter zich, en daardoor de grootste kracht. De andere eisen zijn een natuurlijke aanvulling van die ene eis: niet alleen tegen den oorlog, maar ook tegen de nadelige gevolgen voor het Ned. proletariaat van de oorlog, zo ver die er al is. Die samenhang zou ook uit de praktijk blijken, als de terugkerende soldaten de rijen der voor die eisen strijdende arbeiders weer versterkten. Dan doen wij m.i. pas geheel, wat we van de buitenlandsche soc.-dem. hadden verwacht: zooveel mogelijk actief optreden tegen den oorlog.

Dan doen wij niet pas geheel, wat we van de buitenlandse soc. dem. hadden verwacht zooveel mogelijk actief optreden tegen de oorlog.

En dat doen wij met alle die willen meedoen. Zeker bestaat het grootste deel onzer aanhang in deze actie nu nog uit arbeiders, die in principe niet de staatsinstellingen willen gebruiken ter bestrijding van die staat. Maar niet dit is op 't ogenblik de voornaamste lijn van verschil in de tactiek van het proletariaat. Dat hoofdverschil is nu: strijd tegen de staat; het algemeenste machtsmiddel der bourgeoisie, of niet, m. a. w. algemeen revolutionaire, politieke klassenstrijd, of „klasseverzoening,” d.w.z. opgeven van den politieke strijd onzerzijds, overgave aan de ongenade onzer vijanden. Zo beschouwd zijn de S.D.A.P.'ers nu niet politiek meer, de „vrijen,” wel. Kunnen dus de eersten ons verwijten, dat wij met de laatsten samenwerken, zo betekent dat alleen, dat deze laatsten den plicht vervullen, die zij zelf verzaken, d.i. met ons samen voeren den revolutionairen politieke klassenstrijd.

J. H. Anders.

Oorlogskroniek.

In vervolg op de kronieken van de belangrijkste oorlogsfeiten, die verschenen in de nos. van 26 Aug., 23 Sept., 24 Okt. en 25 Nov. geven we thans het vijfde maandoverzicht van de oorlog.

23 November verschenen nieuwe troepen in Polen ter versterking van de Russische legermacht, en beschoten de Engelschen voor het eerst de zich in Duitse handen bevindende Belgische haven Zeebrugge.

24 Nov. besluit Portugal de zijde van Engeland en Frankrijk te kiezen.

26 Nov. roept de Sjeik-oel-Islam alle Mohammedanen op tot de oorlog tegen Engeland, Frankrijk en Rusland.

1 Dec. beginnen de Duitschers een nieuwe aan-

val in Polen. De Wet wordt gevangen genomen door het leger van Botha.

2 Dec. Belgrado wordt door de Oostenrijkers ingenomen. Liebknecht stemt tegen de Duitse oorlogskredieten.

6 Dec. De Duitschers nemen de groote Poolse industriestad Lodz in.

7 Dec. De Franschen schieten een eindje benoorden Atrecht op.

8 Dec. De tegen Engeland opstandige Boerengeneraal Beyers verdringt in de Vaal. 4 Duitse Kruisers worden bij de Falkland-Eilanden, in de Atlantische Oceaen bij de Zuidpunt van Zuid-Amerika in de grond geschoten. Hiermede is de Duitse vloot, behalve de hoofdvloot in de Noord-Zee, zoo goed als vernietigd.

9 Dec. Moltke, voorgoed als leider van de Duitse generale staf ontslagen. Falkenhayn, zetbaas van de Duitse Keizer, treedt in zijn plaats. De Engelschen bezetten het tot Turkyë behorende Mesopotamië, tusschen Perzië en Arabië. Botha verklaart, dat de Boerenopstand ten einde is. De Turken vallen in het vroeger Turksche, thans Russische, aan Roemenië grenzende land. Bessarabië, aan de Noordwestkant van de Zwarte Zee.

11 Dec. Aan de Oostkant van de Zwarte Zee beschieten de Turken het Russische Batoem, bezuiden de Kaukasus. De Duitschers van de Westelijke naar Frankrijk gekeerde oever van het Yser-Kanaal verdreven.

13 Dec. De Russen door de Oostenrijkers geslagen bij Limanowa, ten Z. W. van Krakau.

14 Dec. De Franschen en Engelschen hernieuwen de aanval op de Duitschers in N. Frankrijk en België. De Serviërs, na verscheiden overwinningen op de Oostenrijkers, hernemen hun hoofdstad Belgrado.

16 Dec. overwinnen de Duitschers de Russen in de groote slag ten Z. van de Weichsel in Polen. De Russen blijven in de Karpathen op de grens van Hongarije. De Oostenrijkers nemen Piotskof op weg naar Warschau. De Duitschers beschieten de steden Hartlepool, Whitby en Scarborough, tusschen Hull en Newcastle, op de Oostkust van Engeland.

17 Dec. De Turken versterken zich in N. Perzië tegen de Russen. Egypte wordt Engelsch protektoraat. De Khedive wordt door Engeland afgezet, en een van Engeland afhankelijke anti-Turksche Sultan aangesteld.

18 Dec. Weer komen de Franschen en Engelschen in N. Frankrijk en België tegen de Duitschers een weinig vooruit. De vorsten en ministers van Denemarken, Noorwegen en Zweden komen te Malmö in Zuid-Zweden tegenover Kopenhagen bijeen.

19 Dec. De Russen ontkennen de algemeenheid van de Duitse overwinning in Polen.

20 Dec. De strijd in de nabijheid van Warschau duurt voort, evenals in de Karpathen en Gallicië. Bij Yperen in België en bij La Bassee in Noord-Frankrijk dringen de Franschen en Engelschen eenigszins op. In Pretoria begint het fusileeren der opstandelingen-generaals door Botha. Ook de Vrijstaatsche opstandeling Conray gevangen genomen. In Soedan, ten Z. v. Egypte, beginnen sommige Mohammedaansche groepen zich tegen Engeland te verzetten.

De leening van 275 millioen en de politieke toekomst.

Wat men ook van den heer Treub, onzen huidige minister van financiën en „sociale” aangelegenheden, mogen zeggen, wie opricht wil zijn, kan niet zeggen, dat hij behoort tot die politieke figuren van allerlei slag, welke wij sinds de uitbreiding van het kiesrecht ook in ons land zoo in overvloed tellen tot het ras der demagogen.

Neen: een demagoog, een bewust volksmisleider, gelijk er zovelen rondloopen onder de politici der linker- en rechterzijde, is Treub niet. Van hem geldt ook nu, wat wij van hem moeten constateeren, toen het zooveel maanden geleden — het lijkt nu reeds jaren, waar wij middelerwijl in een geheel ander politiek tijdvak zijn getreden — nog over de kwestie van het zoogenaamde Staatspensioen ging: niet hij, Treub, die zich steeds een tegenstander had verklaard van staatspensioenen, van werkelijk staatspensioen voor de arbeiders, die met cijfers en feiten had aangetoond, waarom hij er tegen was, kan men van volksmisleiding beschuldigen toen hij kwam met de bekende plannen van het ministerie Cort v. d. Linden tot invoering van een anderen vorm van bedeeeling voor „behoefigen.” De volksmisleiders en demagogen waren de Unie-Liberalen en

de andere vrijzinnigen, en hun politieke satellieten, Troelstra en de reformisten, die „staatspensioen” noemden wat gansch iets anders was.

En zooals het toen was, zoo is het ook nu, nu wij in een ander politiek tijdvak leven, nu ook voor ons land de aera van het „hervormingsgezinde schijn-hervormingsgezinde” kapitalisme door den Wereldoorlog voorgoed voorbij is, nu ook wij gekomen zijn in het tijdvak van het onverhulde Imperialisme, met al de gevolgen, financiële niet 't minst, die daaruit voortvloeien.

Het debat in de Kamer en in de pers, voorafgegaan aan de aanneming van Treub's eenigszins gewijzigde ontwerp, heeft die demagogie en huichelarij van de hervormingsgezinde liberale en reformistische politici weer in den volsten bloei vertoond. Weliswaar luidt dit debat ook het einde in van hun politieke kansen, van de mogelijkheid, zoo die ooit bestaan zou hebben, om in samenwerking en volgens de lijnen van een program, gelijk dat door Dr. Bos in 1913 was ontworpen en aan de reformisten voorgesteld, de Regeering te aanvaarden en den Nederlandschen Staat in nieuwe „sociale” banen te leiden langs geleidelijken weg. Maar de heeren van hervormingsgezinde linkerzijde, van Unie-liberaal tot Arbeiderspartij willen en kunnen dat einde nog niet zien. Ondanks de diepe teleurstelling, die Treub hun gebracht heeft, een teleurstelling, die op zoo pathetische wijze in hun redevoeringen tot uiting kwam, zullen zij in de eerstkomende jaren probeeren om gezamenlijk en in overeenstemming de politiek van oppositie voort te zetten, die zij bij deze gelegenheid en in de Kamer en daar buiten hebben gedreven, ten einde de dekking van de onkosten der nu in de Tweede Kamer aangenomen leening een anderen vorm te geven. Ook nu weer zijn Dr. Bos en Mr. Troelstra in de Kamer als broeders opgetreden, duurt de Verstandhouding tuschen deze beiden, die zich in 1913 al als Ministers voelden, voort.

De financiële kwestie zal, hoe de loop van zaken ook moge zijn, d.w.z. of de Wereldoorlog langer of korter tijd duurt — en verondersteld, dat ons land er niet in wordt betrokken — de politiek en den toestand van de arbeidersklasse gedurende de eerstkomende jaren zoo goed als geheel beheerschen.

Zoo is het dan wel van groot belang, dat ook wij, socialisten, deze kwestie wat nader en nauwkeuriger beschouwen dan tot nog toe het geval is geweest. Ook wij hebben op ons program van actie, het program, dat door de Samenwerkende Arbeidersorganisaties als gevolg van de oorlogscrisis en haar gevolgen, is opgesteld een belasting op het kapitaal als middel tot dekking van de oorlogskosten. Maar wij doen goed het karakter van dezen eisch wat nauwkeuriger te omschrijven, dan dit tot nu toe mogelijk is geweest. En daartoe biedt de discussie, die nu in de Kamer heeft plaats gevonden, ons een uitstekenden bodem. De waarde van die discussie ligt niet in haar positieve resultaten. Niet hierin, dat daardoor een wijziging is gebracht of kon worden gebracht in de plannen der Regeering. Door den „politieke wapenstilstand” te sluiten, den politieke „godsvrede” aan te gaan, zooals de Reformisten in Augustus deden — terwijl zij trouwens reeds sinds 1913 Regeeringspartij waren — hadden zij en hun bondgenooten, de „linksche” liberalen de Regeering de dictoriale macht in handen gegeven, waarvan deze nu gebruik heeft gemaakt. De pressie, die zij, in samenwerking met de socialistische arbeiders buiten de Kamer, met de Samenw. Arb. Vereenigingen, ondanks hun reformisme wellicht hadden kunnen uitoefenen, was daardoor een onmogelijkheid geworden. De Regeering van Cort v. d. Linden en Treub die en als krachtige figuur, en door de plaats, die hij in het Ministerie bekleedde — oorspronkelijk reeds en nog weer gedurende de oorlogscrisis — volslagen onmisbaar was geworden, die daardoor aan de Regeering zijn wil kon opleggen, omdat een ministerieele crisis gedurende deze oorlogsmaanden onmogelijk was, deze Regeering en Treub vooral waren daardoor in de gelegenheid den band met de Hooge Bank in ons land en de Nederlandsche Bank vooral, die hen reeds bond, veel vaster te knopen. Het zwaartepunt van de politiek werd geheel verlegd naar de Kabinetten der Ministers, naar dat van Treub vooral. Eindelooze conferenties met de chefs van het groote kapitaal ten onzent, dat reeds in Augustus enorme winsten maakte en gouden tijden zag aanbreken, maakten, dat het Ministerie, waarin Treub de leidende figuur was geworden, een volkomen trouw Comité van Uitvoering werd der wenschen van het Groote Kapitaal. Kortom: in ons land, hoewel niet bij den oorlog betrokken, ontstond dezelfde toestand, dien wij op 't ogenblik in de groote en kleine oorlogvoe-

